

Aan de Vaste Commissie voor Sociale Zaken en
Werkgelegenheid uit de Tweede Kamer der Staten-
Generaal
Binnenhof 1a
2513 AA 's-GRAVENHAGE

B/1197
AC/2244
Pens./1882

Den Haag : 13 mei 2005
Ons kenmerk : S.A. 05.03642/K
Uw Kenmerk : -
Betreft : Wetsvoorstel bestuursstructuur pensioenfondsen (28 354)

Dames en heren,

De Stichting van de Arbeid stelt het zeer op prijs dat u haar in de gelegenheid heeft gesteld schriftelijk te reageren op het bij brief van 11 april 2005 door de heer B. Bakker, Tweede Kamerlid voor D66, ingediende nader gewijzigde wetsvoorstel tot wijziging van de Pensioen- en Spaarfondsenwet (bestuursstructuur pensioenfondsen).

Hoewel het nader gewijzigde wetsvoorstel minder ver gaat dan de eerder ingediende versies, blijft de Stichting bij haar eerdere opvatting dat aanvaarding van dit wetsvoorstel bedreigend is voor het Nederlandse pensioenstelsel en geen recht doet aan het vrijwillig tussen de Stichting en de samenwerkende ouderenorganisaties, verenigd in het CSO, begin 2004 (correctie: voor het jaartal dient 2003 gelezen te worden) overeengekomen vernieuwde medezeggenschapsconvenant.

De indiener van het wetsvoorstel stelt in zijn aanbiedingsbrief d.d. 11 april 2005 op pagina 4 dat het tweede convenant (d.w.z. het vernieuwde convenant) geen draagvlak bij de organisaties van gepensioneerden heeft.

In reactie hierop stelt de Stichting van de Arbeid in de eerste plaats vast dat het vernieuwde medezeggenschapsconvenant door zowel de achterbannen van de sociale partners als van het CSO (totaal ruim 600.000 leden) is goedgekeurd.

Verder stelt de Stichting vast dat twee leden in het bestuur van het CSO afkomstig zijn uit het bestuur van de NVOG, (de koepelorganisatie van de verenigingen van gepensioneerden) en wel de voorzitter, de heer H. Kimmels en de secretaris, de heer M.P. Broekhuijsen. Laatstgenoemde is ook penningmeester van het CSO en treedt sinds het vertrek van de heer Sturkenboom als voorzitter van het CSO, op als voorzitter van de delegatie van het CSO die de gesprekken voert met de delegatie van de Stichting van de Arbeid. De afgelopen maanden hadden deze gesprekken, die zoals steeds constructief

en in goede harmonie verlopen, betrekking op de voorbereiding van de tussenevaluatie van het vernieuwde convenant die medio dit najaar wordt uitgevoerd (waarover hierna meer) en op de voorbereiding van wetgeving voor het geval ofwel de tussenevaluatie van 2005 dan wel de eindevaluatie over twee jaar een negatieve uitkomst zou hebben. Bij deze voorbereiding van wetgeving die door de convenantpartijen wordt bepleit in het geval de doelstellingen van het 2° convenant niet worden gerealiseerd is ook een vertegenwoordiger van de minister van SZW betrokken.

U kunt zich wellicht voorstellen dat de Stichting in dit licht de passage van de indiener van het wetsvoorstel nogal tendentius en 'bezijden de waarheid' acht.

Met de in het vernieuwde convenant afgesproken tussenevaluatie is inmiddels onder auspiciën van de SER een aanvang gemaakt. In de begeleidingscommissie onder voorzitterschap van de voormalige staatssecretaris van SZW, de heer R. Linschoten, zijn ook de convenantpartijen vertegenwoordigd. Het CSO wordt onder meer vertegenwoordigd door de hiervoor genoemde heer Broekhuijsen. De stand van zaken is dat de onderzoeksopdracht inmiddels is verleend aan een onafhankelijk onderzoeksbureau en het opstellen van de vragenlijsten vrijwel gereed is. Het is de bedoeling dat de enquête nog voor de zomer wordt uitgezet bij de pensioenfondsen zodat de uitkomsten in september 2005 beschikbaar zijn. Onderdeel van het evaluatieonderzoek is een toetsvraag voor de pensioenfondsen of al dan niet daadwerkelijk voorzien is in medezeggenschap ofwel in de vorm van een functionerende deelnemersraad, dan wel in de vorm van bestuursparticipatie door gepensioneerden. Mocht door minder dan 65% van de pensioenfondsen waar het convenant op van toepassing is, deze toetsvraag negatief worden beantwoord, dan zullen volgens afspraak de beide convenantpartijen zich gezamenlijk tot de minister van SZW wenden met een verzoek om de afspraken uit het convenant een wettelijke basis te geven.

De Stichting van de Arbeid wil een klemmend beroep op u doen in ieder geval de uitkomst van deze tussentijdse evaluatie af te wachten, alvorens tot verdere behandeling van het wetsvoorstel over te gaan.

Mede gelet op de inhoud van het medezeggenschapsconvenant zelf, mag van het CSO en de daarin participerende ouderenorganisaties in redelijkheid niet worden verwacht dat zij zich tegenstander zouden verklaren van het initiatief wetsvoorstel dat één van de twee medezeggenschapsopties die in het convenant worden aanbevolen, wettelijk verplicht stelt. De kernvraag is evenwel of het van wijsheid getuigt om op dit moment als medewetgever op eigen initiatief te interveniëren in een proces waarin partijen een onderhandelingsresultaat hebben bereikt, het akkoord daarop hebben verkregen van hun respectieve achterbannen en de inhoud daarvan hebben afgestemd met de betrokken bewindspersonen op SZW. Voorts mag niet onvermeld blijven dat samen met de pensioenkoepels VB en OPF hard en met enthousiasme aan de naleving wordt gewerkt en er alles aan wordt gedaan om de gemaakte afspraken en aanbevelingen een goede doorwerking te laten krijgen.

Vergaande en dwingende wetgeving zal naar de overtuiging van de Stichting een einde maken aan dit proces. Gevreesd moet zelfs worden dat ‘actief beleid’ zal worden vervangen door ‘passief afwachten’.

De minister van Sociale Zaken en Werkgelegenheid heeft namens het gehele kabinet eerder in een uitvoerige brief d.d. 2 december 2004¹ aan uw commissie op fundamentele wijze weergegeven waarom ook hij van mening is dat de uitwerking en naleving van het vernieuwde medezeggenschapsconvenant een faire kans moet hebben en dat tussentijdse wetgeving derhalve achterwege zou moeten blijven.

Hierna wil de Stichting nog enkele bezwaren aanvoeren met betrekking tot de inhoud van het onderhavige wetsvoorstel als zodanig.

Voor alle duidelijkheid: de Stichting heeft noch principiële noch praktische bezwaren tegen directe participatie van gepensioneerden in besturen van pensioenfondsen. Zoals gezegd, betreft het één van de twee in het vernieuwde medezeggenschapsconvenant aanbevolen opties (met name ten aanzien van ondernemingspensioenfondsen). De bezwaren van de Stichting richten zich evenwel tegen de *wettelijke* verplichting om de geleding van de gepensioneerden via de werknemerszetels een vaste plaats in de pensioenfondsbesturen te geven.

Het instandhouden van het bipartiete karakter van de bestuurssamenstelling tussen werkvers en werknemerszetels is overigens op zich een verbetering ten opzichte van eerdere versies van het wetsvoorstel.

Uit een oogpunt van *vertegenwoordigende medezeggenschap* blijft de Stichting van de Arbeid echter van oordeel dat directe bestuursparticipatie duidelijk minder geslaagd is dan de optie van vertegenwoordiging in een goed functionerende deelnemersraad.

In voorkomende gevallen is er, zoals gezegd, niets tegen directe bestuursparticipatie van gepensioneerden en in sommige gevallen acht de Stichting deze vorm zelfs de enig goede invulling van de werknemerszetels in het bestuur, namelijk in gevallen waarin er geen of nauwelijks meer actieve deelnemers zijn. Daarvoor behoeft de wet echter niet te worden aangepast! In dit verband zij nog opgemerkt dat bij de meeste bedrijfstakpensioenfondsen de geleding van de gepensioneerden al rechtstreeks in het bestuur is vertegenwoordigd via de vakorganisaties die ook de gepensioneerde werknemers vertegenwoordigen en blijven organiseren.

Echter, een wettelijk voorschrift dat bij alle pensioenfondsen de geleding van de gepensioneerden evenredig aan de geleding van de actieve deelnemers op basis van aantallen in het bestuur moet zijn vertegenwoordigd, zal in een aantal gevallen zeer waarschijnlijk tot problemen leiden. Een bestuurslid is lid van een collectief pensioenfondsbestuur en ingevolge de PSW / Pensioenwet zal hij of zij er mede voor moeten

¹ Kenmerk AV/PB/2004/83195.

zorgen dat alle bij het fonds betrokken geledingen (deelnemers, gewezen deelnemer, andere aanspraakgerechtigden, pensioengerechtigden en de werkgever(s)) zich door het bestuur op evenwichtige wijze vertegenwoordigd kunnen voelen.

Tot op heden is door de pensioenfondsbesturen in ons land deze zorg voor een evenwichtige belangenbehartiging als een collectieve verantwoordelijkheid beschouwd, welke niet alleen voor het bestuur als geheel geldt, maar ook voor de afzonderlijke bestuursleden, ongeacht of deze zijn voorgedragen door de werkgever of de werknemersgeleding. Indien de geleding van de pensioengerechtigden de verwachting zou hebben dat de door deze geleding voorgedragen en benoemde / gekozen bestuursleden primair het belang van de gepensioneerden zouden moeten behartigen, zal dit bij sommige bestuursbesluiten (bijvoorbeeld die inzake de toepassing van het indexatiebeleid) aanleiding kunnen geven tot problemen.

Wanneer de desbetreffende bestuursleden immers aan deze verwachting tegemoet zouden willen komen, kan dit leiden tot polarisatie binnen het bestuur, in die zin dat de andere bestuursleden zich eveneens gaan toeleggen op het behartigen van deelbelangen. In dit verband is overigens een belangrijke notie dat werknemers ervan uitgaan dat ze zelf in de toekomst gepensioneerd zullen raken, maar gepensioneerden nadrukkelijk beseffen dat ze geen werknemer meer zullen worden.

In dit licht is het voorts nog van belang om op te merken dat het indexeren van opgebouwde rechten steeds minder het exclusieve terrein is van gepensioneerden. Voor werknemers die vallen onder een middelloonregeling (en dat betreft inmiddels ruim 75% van alle werknemers) is het indexeren van opgebouwde rechten eveneens van grote betekenis. Met andere woorden: een zorgvuldig indexatiebeleid is een gemeenschappelijk belang van zowel actieve deelnemers als van gepensioneerden, zoals dat in het verleden ook steeds door beide groepen belanghebbenden is ervaren.

Voorts wil de Stichting u nog op twee actualiteiten wijzen. Ten eerste is de nieuwe Pensioenwet in aantocht. Het kabinet hoopt dit wetsvoorstel nog voor het zomerreces voor advies naar de Raad van State te zenden. Behandeling van dit wetsvoorstel door uw Kamer kan dan plaatsvinden na het zomerreces. Voorzover wetgeving op het onderhavige terrein gewenst en/of noodzakelijk is, is het naar het oordeel van de Stichting beter om dat integraal in het kader van dat wetsvoorstel te doen.

De Stichting prefereert dat boven een geïsoleerde behandeling door uw Kamer van een initiatiefwetsvoorstel, kort voorafgaande aan de behandeling van de nieuwe Pensioenwet.

Ten tweede wijst de Stichting nog op de lopende discussie over Pension Fund Governance naar aanleiding van een adviesaanvraag van minister de Geus. In de adviesaanvraag vraagt de minister ook nadrukkelijk het element van de medezeggenschap van gepensioneerden in de discussie mee te nemen. Dit zal zeker gebeuren. De projectgroep die de set van aanbevelingen of de code moet ontwikkelen, is daarmee thans volop

bezig. Men hoopt medio dit jaar de conclusies van dat overleg aan de minister van SZW en aan de sociale partners op decentraal niveau te kunnen presenteren. In het overleg in de projectgroep speelt het CSO in de persoon van de eerder genoemde heer Broekhuijsen, een actieve rol. Ook in deze actuele ontwikkeling is een argument gelegen om de behandeling van het wetsvoorstel van D66 thans niet door te zetten. In plaats van die discussie door wetgeving onnodig te frustreren zou daaraan juist ruimte moeten worden gegeven, waarmee uitzicht wordt geboden op breed gedragen en pluriforme oplossingen, ook op het terrein van de medezeggenschap van gepensioneerden.

Conclusie

Met inachtneming van het voorgaande doet de Stichting van de Arbeid een dringend beroep op uw commissie het ertoe te leiden dat de behandeling van het wetsvoorstel niet wordt doorgezet, dan wel, dat het onderhavige wetsvoorstel door de Tweede Kamer wordt verworpen. Een wettelijke regeling op dit moment intervenueert op een ongelukkige wijze met de uitvoering van de aanbevelingen en afspraken die de sociale partners samen met de ouderenorganisaties hebben gemaakt.

Verder kleven aan het wetsvoorstel ook bezwaren die een goede ontwikkeling van het Nederlandse pensioenstelsel in de weg kunnen staan. In ieder geval ware het beter dat eerst wordt afgewacht hoe de medezeggenschap van gepensioneerden zich de komende tijd ontwikkelt, alvorens te besluiten tot ingrijpende wetgeving, een en ander mede in relatie tot:

- a. de resultaten van de tussentijdse evaluatie van het vernieuwde medezeggenschapsconvenant;
- b. de komst van de nieuwe Pensioenwet;
- c. de lopende discussie over Pension Fund Governance.

Een afschrift van deze brief is gezonden aan de minister van Sociale Zaken en Werkgelegenheid, het CSO, de VB en het OPF.

Hoogachtend,

STICHTING VAN DE ARBEID

drs. E.H. Broekema
secretaris